

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը

**«ՆԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԱՐՄՆԻ ՄԱՍԻՆ»
ՆՏ ՕՐԵՆՔԻ 12 ՆՈՒՎԱԾԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԱՄՐԱ-
ԳՐՎԱԾ ՆՈՐՄԻ՝ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒ-
ԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԶԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

16 հունվարի 2007թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը՝ կազմով. Գ. Նարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխյանի, Վ. Նովիանիսյանի, Զ. Ղուկասյանի, Ն. Նազարյանի (զեկուցող), Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝

դիմող կողմի ներկայացուցիչ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պարզամավոր Ն. Մարգարյանի,

գործով որպես պարասխանող կողմ ներգրավված՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի աշխատակազմի օրենսդրության վերլուծության վարչության պետ Ա. Խաչարյանի,

համաձայն ՆՏ Սահմանադրության 100 հոդվածի 1 կետի եւ 101 հոդվածի 3 կետի, «Սահմանադրական դափարանի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 25 եւ 68 հոդվածների,

դռնբաց նիստում բանավոր ընթացակարգով քննեց «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի երկրորդ նախադասությունում ամրագրված նորմի՝ ՆՏ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը Նայասարանի Նանրապետության Ազգային ժողովի թվով 30 պարզամավորների դիմումն է սահմանադրական դափարան:

Լսելով գործով զեկուցողի հաղորդումը, դիմող էլ պարասխանող կողմերի ներկայացուցիչների բացաբությունները, հեբագոբելով «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքը էլ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դարարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Յ**.

1. «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքը ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 2003 թվականի դեկտեմբերի 25-ին, Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 2004 թվականի հունվարի 17-ին էլ ուժի մեջ է մտել 2004 թվականի փետրվարի 14-ին:

«Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքի 12 հոդվածը սահմանում է.

«Հանձնաժողովի իրավական ակտերը կարող են բողոքարկվել դարական կարգով: Հանձնաժողովի սահմանած սակագների մեծությունները դարական կարգով բողոքարկման էլ փոփոխման ենթակա չեն»:

2. Դիմող կողմը գրնում է, որ «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքի 12 հոդվածի երկրորդ նախադասությունում ամրագրված նորմը չի համապարասխանում ՀՀ Սահմանադրության 5, 18, 27.1. էլ 31.1. հոդվածներին:

Դիմող կողմն իր դիրքորոշումը պարճառաբանում է հետեւյալ հիմնավորումներով.

ա/ օրենքի վիճարկվող դրույթը դարական իշխանությանը գրկում է իրեն բնորոշ այն լիագորությունից, որով կկարողանար լիարժեք իրականացնել արդարադարություն, քանի որ սպառողները գրկված են ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից սահմանված սակագների մեծությունների հարցով դարարան դիմելու իրավունքից,

բ/ հանրային ծառայություն մարուցողը էլ սպառողը գրկվում են իրենց իրավունքների դարական, ինչպես նաեւ պետական այլ մարմինների առջեւ իրավական պաշտպանության իրավունքից,

գ/ սպառողներն իրենց կամ հասարակական շահերի պաշտպանության նկարառումներով չեն կարող իրավասու պետական մարմիններին ներկայաց-

նել առաջարկություն եւ վերջիններից ստանալ պարզաճ պարասխան, քանի որ սակագների մեծությունն անփոփոխ է եւ չի կարող բողոքարկվել,

դ/ վիճարկվող նորմը պետությանը հնարավորություն չի ընձեռում վերահսկելի դարձնել ապրանքների, ծառայությունների ու աշխատանքների սակագները եւ լիարժեք իրագործել սպառողների շահերի պաշտպանությունը:

3. Առարկելով դիմող կողմի պնդումների դեմ, պարասխանող կողմը գտնում է, որ «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի վիճարկվող նորմը չի հակասում ՆՏ Սահմանադրության 5, 18, 27.1. եւ 31.1. հոդվածներին, քանի որ օրենքի 12 հոդվածի առաջին նախադասությունում ամրագրված նորմը, համաձայն որի՝ հանձնաժողովի իրավական ակտերը կարող են բողոքարկվել դատական կարգով, հնարավորություն է ընձեռում դատարանին քննելու սակագին սահմանելու վերաբերյալ հանձնաժողովի որոշման օրինականությունը, այսինքն՝ օրենքով սահմանված կարգավորման սկզբունքներին համապարասխանությունը: Այս առումով սակագների մեծության դատական կարգով բողոքարկման եւ փոփոխման օրենսդրական արգելքը չի կարող հակասահմանադրական համարվել: Բացի դրանից, հանձնաժողովն օրենքով իրավասու է շահագրգիռ անձանց կամ իր նախաձեռնությամբ վերանայել հանրային ծառայությունների սակագների մեծությունները:

4. Սույն գործի հանգամանքների գնահատման համար սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարում պարզել.

նախ՝ պետական իշխանության միասնական համակարգում հանձնաժողովի կարգավիճակի ու գործունեության սահմանադրաիրավական բովանդակությունը,

երկրորդ՝ հանձնաժողովի իրավաստեղծ գործունեության օրինականության նկատմամբ դատական վերահսկողության շրջանակները՝ այնքանով, որքանով այն առնչվում է «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի վիճարկվող նորմի սահմանադրականության խնդրին,

երրորդ՝ օրենքի վիճարկվող նորմով անձանց (այդ թվում՝ սպառողների) իրավունքների ու ազատությունների դատական պաշտպանության սահմանադրաիրավական երաշխիքների ապահովման լիարժեքությունը:

Դիմող կողմն իր հիմնավորումներում բարձրացնում է նաեւ հանձնաժողովի նորմասպեղծ գործունեության բնագավառում անձանց (այդ թվում՝ սպառողների, կարգավորվող գործունեություն իրականացնող սուբյեկտների) խախտված իրավունքների, ըստ էության, վարչական (գերապեսչական) պաշտպանության իրավական հնարավորության խնդիրը: Այդ առնչությամբ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ հանձնաժողովի եւ հանրային ծառայությունների բնագավառում ընդգրկված սուբյեկտների ու շահագրգիռ այլ անձանց միջեւ ծագած վեճերի արտադատական քննման եւ լուծման իրավական հնարավորությունը, որպես նաեւ ՏՏ Սահմանադրության 27.1. հոդվածում ամրագրված իրավունքի իրացման միջոց, մանրամասնված է «Վարչարարության հիմունքների եւ վարչական վարույթի մասին» ՏՏ օրենքով եւ հանրային ծառայությունների բնագավառը կարգավորող օրենսդրական այլ ակտերով: Բացի դրանից, հանձնաժողովն իր ընդունած որոշումների կիրառման բնագավառում ծագած հարցերի ճշման նպատակով «Իրավական ակտերի մասին» ՏՏ օրենքի 87 հոդվածում նախատեսված հիմքով ու կարգով իրավասու է փալ պաշտոնական պարզաբանումներ:

5. Նանրային ծառայությունների կարգավորումը պետական կառավարման գործառնոյթ է, որը բխում է պետության՝ ՏՏ Սահմանադրության 31.1. հոդվածում նախատեսված խնդիրներից, համաձայն որի՝ պետությունը պաշտպանում է սպառողների շահերը, իրականացնում օրենքով նախատեսված միջոցառումներ ապրանքների, ծառայությունների եւ աշխատանքների որակի վերահսկողության ուղղությամբ:

Սահմանադրական այդ նորմն իրացվել է «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՏՏ օրենքում, որի 2, 4, 5 եւ 6 հոդվածների համաձայն պետության անունից ՏՏ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովն է իրավասու սակագնային քաղաքականություն իրականացնելու եւ լիցենզավորելու (գործունեության թույլտվություն փրամադրելու) միջոցով հանրային ծառայությունների ոլորտում իրականացնել պետական քաղաքականություն, որի նպատակն է՝ սպառողների եւ հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց շահերի հավասարակշռումը, կարգավորվող անձանց համար գործունեության

միապեսակ պայմանների սրեղծումը, մրցակցային շուկաների ձեւավորմանն ու զարգացմանը նպաստելը եւ ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը խթանելը:

6. ՏՏ Սահմանադրության 5 հոդվածի համաձայն պետական իշխանությունն իրականացվում է իշխանությունների բաժանման եւ հավասարակշռման հիման վրա, պետական մարմինների՝ Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով նախատեսված լիազորությունների շրջանակում:

«Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՏՏ օրենքով հստակեցված է ՏՏ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի իրավական կարգավիճակը, ըստ որի՝ հանձնաժողովն անկախ է իր իրավասության շրջանակներում եւ օժտված հանրային ծառայությունների սակագներ սահմանելու (կարգավորելու) բացառիկ լիազորությամբ:

Նանձնաժողովին օրենքի ուժով այդպիսի կարգավիճակ տրամադրելու առնչությամբ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ իշխանությունների բաժանման հիման վրա պետական իշխանության կազմակերպման սահմանադրաիրավական սկզբունքն ունենալով հիմնարար նշանակություն, միաժամանակ չի բացառում փոխհատուցման գործունեության ազատության եւ ազատ փոխհատուցման մրցակցության պայմաններում կառավարման այնպիսի գործառույթի առկայությունը պետական իշխանության բնագավառում, ինչպիսին անկախ կարգավորումն է, որը բխում է ՏՏ Սահմանադրության ինչպես 83.2., 83.3. հոդվածների, այնպես էլ 83.5. հոդվածի 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ կետերի իրավական բովանդակությունից: Որպես պետական կառավարման գործառույթ, ՏՏ Սահմանադրության 5 հոդվածին համապատասխան, այն ենթակա է հավասարակշռման պետական իշխանության օրենսդիր, գործադիր եւ դատական մարմինների գործառնական, հակակշռող եւ զսպող լիազորությունների շրջանակներում: Սահմանադրաիրավական այդ սկզբունքն իր որոշակիությունն է ստացել «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՏՏ օրենքի 13, 14, 16 եւ 19 հոդվածներում, որոնցում նախատեսված են օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների հետ հանձնաժողովի գործառնական փոխհարաբերությունների, իսկ 12 հոդվածում՝ գործունեության դատական վերահսկողության շրջանակները:

7. «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 2 հոդվածի համաձայն կարգավորվող ոլորտն ընդգրկում է էներգետիկայի, հեռահաղորդակցության բնագավառները եւ ջրային համակարգը: Այդ բնագավառներում հանձնաժողովի լիազորությունները եւ իրականացվող պետական քաղաքականության սկզբունքները նախատեսված են նաեւ «Էներգետիկայի մասին», «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՆՏ օրենքներով եւ ՆՏ ջրային օրենսգրքով:

Վերոհիշյալ բնագավառներում իրականացնելով սակագնային քաղաքականություն եւ լիցենզավորող (գործունեության թույլտվություն փրամադրող) գործունեություն, հանձնաժողովը «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 5, 11 հոդվածներին, ինչպես նաեւ «Իրավական ակտերի մասին» ՆՏ օրենքի 4, 18 հոդվածներին եւ օրենսդրության այլ ակտերին համապատասխան ընդունում է նորմատիվ իրավական ակտեր՝ որոշումներ, որոնք ՆՏ իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են եւ սահմանված կարգով ենթակա պետական իրավական փորձաքննության, պետական գրանցման եւ պաշտոնական հրապարակման:

Կազմակերպական հարցերով հանձնաժողովն իրավասու է ընդունել նաեւ անհատական իրավական ակտի ուժ ունեցող որոշումներ՝ «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 11 հոդվածին համապատասխան: Նույն հոդվածում սահմանված են նաեւ հանձնաժողովի որոշումների ընդունման կարգն ու պայմանները:

Նանձնաժողովի իրավաստեղծ գործունեության վերլուծությունը վկայում է, որ նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանվել եւ գործողության մեջ են դրվել կարգավորվող բնագավառներում մատուցվող ծառայությունների սակագները, դրանց սահմանման ու վերանայման կարգը, հաշվարկման մեթոդիկան, անհրաժեշտ ցուցանիշները, կարգավորվող անձանց կողմից հանձնաժողովին հաշվետվություն եւ տեղեկատվություն ներկայացնելու կարգը եւ այլն:

8. «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի երկրորդ նախադասությունում ամրագրված նորմի սահմանադրականությունը վիճարկելու հիմքում ըստ էության ընկած է հանձնաժողովի գործունեության նկատմամբ դատական լիարժեք վերահսկողության

սահմանադրաիրավական շրջանակների որոշման հարցը, եւ նաեւ այն խնդիրը, թե որքանով է օրենքի վիճարկվող նորմն ապահովում ՏՏ Սահմանադրության 18 հոդվածում երաշխավորված արդարադատության մատչելիության սկզբունքի իրականացումը:

Պետական կառավարման բնագավառում դատական վերահսկողության օրենսդրական ընդհանուր լիազորություններից հետեւում է, որ կարգավորման ոլորտում դատարանի խնդիրն է ՏՏ քաղաքացիական, ՏՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքերով սահմանված կարգով քննել.

ա/ հանձնաժողովի մասնակցությամբ՝ պետաիրավական, վարչաիրավական եւ այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված իրավահարաբերություններից ծագող վեճերը,

բ/ անձի (այդ թվում՝ սպառողի, կարգավորվող գործունեություն իրականացնող սուբյեկտի) իրավունքները, ազատությունները եւ օրինական շահերը խախտող, հանձնաժողովի՝ օրենքին հակասող ակտերն ամբողջովին կամ մասնակի անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործերը:

Միաժամանակ, ՏՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 14 հոդվածում նախատեսված են վերոհիշյալ բնագավառում անձանց խախտված իրավունքների դատական պաշտպանության հնարավոր եղանակները:

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի որոշումների դատական բողոքարկման պրակտիկայի վերլուծությունը վկայում է, որ հանրային ծառայությունների սակագների մեծությունների վերաբերյալ քննության է ընդունվել 1 բողոք, արդյունքում Երեւան քաղաքի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին արյանի դատարանը 2006թ. մայիսի 2-ի որոշմամբ մերժել է այն՝ հիմք ընդունելով սակագների մեծության բողոքարկման արգելքի վերաբերյալ օրենսդրական պահանջը:

Դատական նման պրակտիկայի ձեւավորումը թերեւս մասամբ բխում է «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՏՏ օրենքի ինչպես 12 հոդվածի վիճարկվող նորմի, այնպես էլ «Էներգետիկայի մասին» ՏՏ օրենքի 43 հոդվածի իրավական բովանդակությունից, որոնցում պարզորոշ հստակեցված չեն հանձնաժողովի՝ որպես կարգավորիչ մարմնի, իրավաստեղծ գործունեության օրինականության նկատմամբ դատական վերահսկողության

չափանիշները, այդ թվում՝ նաեւ սակագների մեծությունների մասով: Մինչդեռ հանձնաժողովի որոշումների դադարական բողոքարկման հետ կապված հարաբերությունների իրավական կարգավորման հայեցակարգային խնդիրը հստակ լուծում է ստացել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 58 հոդվածում:

ՀՀ սահմանադրական դադարանքն արձանագրում է, որ հանձնաժողովի որոշման բողոքարկման հարց քննելիս՝ դադարական վերահսկողության խնդիրը ոչ թե այդ մարմնի՝ օրենքով սահմանված բացառիկ գործառնությունների կրկնօրինակումն է, մասնավորապես՝ հանրային ծառայությունների սակագների դրույքաչափի սահմանելու, փոփոխելու միջոցով, կամ անկախ գործելու իրավասությամբ օժտված մարմնի գործունեությանը շարունակական եւ գործառնական վերահսկողությամբ միջամտելը, այլ՝ հիմնվելով հանրային ծառայությունների բնագավառում հանձնաժողովի սակագնային եւ լիցենզավորման (գործունեության թույլտվություն տրամադրող) գործունեության, ինչպես նաեւ սպառողների իրավունքների պաշտպանության սահմանադրաիրավական եւ օրենսդրական չափանիշների վրա, այդ մարմնի որոշումների՝ այդ թվում նաեւ սակագների սահմանման վերաբերյալ, օրինականությունը վերահսկելը: Այդ է վկայում նաեւ այլ պետությունների պրակտիկայի ուսումնասիրությունը, համաձայն որի՝ սակագնային գործունեություն իրականացնող անկախ մարմինների որոշումները կարող են բողոքարկվել վարչաարդարադատական կարգով եւ այն էլ՝ օրենքին կամ իրավասությանը վերաբերող առարկայական հարցերի շրջանակներում:

Անձի իրավունքների ապահովման ու պաշտպանության տեսանկյունից Սահմանադրության 18 հոդվածի նպատակն իրավունքների խախտումների մասին անձի պնդումների դադարական քննության եւ այդպիսի խախտումների հետեւանքները վերացնելու իրավունքի երաշխավորումն է: Այդ իրավունքը սահմանափակման ենթակա չէ, եւ արդար դադարվարության իրավունքը ցանկացած ժողովրդավարական հասարակության հիմնական հատկանիշներից մեկն է:

Սահմանադրական դադարանքն անհրաժեշտ է համարում միաժամանակ արձանագրել, որ օրենքը պետք է ոչ թե արգելափակի անձանց սահմանադ-

րական իրավունքը՝ դատական կարգով բողոքարկելու հանձնաժողովի որոշումները, այլ հստակեցնի այդ ակտերի օրինականության նկատմամբ դատական վերահսկողության չափանիշները՝ պարտադիր ապահովելով ինչպես անձի իրավունքների դատական պաշտպանության լիարժեք մարչելիությունը, այնպես էլ պետական այդ մարմնի՝ օրենքով երաշխավորված անկախությունն ու գործառնությունների բացառիկությունը: Խնդիրն այս հարցում ողջամիտ հավասարակշռության ապահովումն է: Այդ նպատակով դատական վերահսկողության խնդիրն է, մասնավորապես, պարզել.

- ակտերի համապատասխանությունն օրենսդրությանը եւ հանձնաժողովի լիազորություններին,
- ակտերի հիմքում դրված փաստական հանգամանքների անվիճելիությունը,
- ընթացակարգային նորմարիվ կանոնների պահպանումը,
- կիրառված սահմանափակումների իրավական հիմնավորվածությունը, անխտիրականությունը եւ ողջամտությունը:

Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ որեւէ դատարան չի կարող սահմանել հանրային ծառայության սակագին կամ փոփոխել հանձնաժողովի սահմանած սակագնի մեծությունը, այլ վերոհիշյալ ընդհանուր խնդրի շրջանակներում կարող է պարզել հանձնաժողովի կողմից կարգավորման օրենսդրական կարգի ու սկզբունքների պահպանումը: «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՆ օրենքի 5 հոդվածում, մասնավորապես, ամրագրված են կարգավորման այդպիսի հետեւյալ հիմնական սկզբունքները.

- ա/ կարգավորման իրականացումն ինքնուրույն պետական մարմնի կողմից՝ օրենքներով լիազորված իրավասությունների շրջանակում,
- բ/ կարգավորող մարմնի որոշումների ընդունման կոլեգիալությունը,
- գ/ կարգավորման թափանցիկության ապահովումը հասարակության համար,
- դ/ սպառողների կամ որեւէ կարգավորվող անձի նկատմամբ խտրականության բացառումը,
- ե/ սպառողների եւ կարգավորվող անձանց շահերի հավասարակշռումը,

զ/ մրցակցային շուկաների զարգացմանը համընթաց՝ կարգավորման շրջանակների սահմանափակումը:

Նանրային ծառայության սակագնի վերաբերյալ հանձնաժողովի որոշումը վերոհիշյալ որեւէ չափանիշի չհամապատասխանելու դեպքում՝ դատական վերահսկողության խնդիրն այդ ակտն օրենսդրության պահանջներին համապատասխանեցնելու անհրաժեշտությունը մաքնանշելն է՝ իրավակարգավորման այնպիսի միջոցների միաժամանակյա գործադրմամբ, որոնք հանձնաժողովին հնարավորություն կտան ողջամիտ ժամկետում եւ որոշակի կարգով վերանայել իր որոշումը:

9. ՆՏ սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարում կարելորել նաեւ «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի վիճարկվող նորմի սահմանադրականությունը նաեւ պետական կառավարման բնագավառում նորմատիվ ակտերի դատական բողոքարկման արդյունավետության ապահովման փեսանկյունից՝ շեշտելով նյութական եւ ընթացակարգային նորմատիվ իրարամերժ կարգավորման արդյունքում՝ անձի իրավունքների պաշտպանության իրավական միջոցների սահմանափակման անթույլատրելիությունը՝ վերահաստատելով իր՝ 2006թ. նոյեմբերի 16-ի ՍԴՈ-665 որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշումը:

Նայաստանի Նանրապետության՝ որպես իրավական, ժողովրդավարական պետության, Սահմանադրությունն անձի իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանության երաշխավորման վերաբերյալ պարունակում է բազմաթիվ նորմեր, որոնց իրականացումն ապահովվում է նորմատիվ իրավական ակտերի միջոցով: Դրանք կիրառելի են ՆՏ Սահմանադրության 6 հոդվածից բխող իրավական գերակայության սկզբունքով: «Իրավական ակտերի մասին» ՆՏ օրենքի 3 հոդվածի 2-րդ մասում, 9 հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ պարբերությունում, 24 հոդվածում եւ ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 1, 3, 6 եւ 8 հոդվածներում մանրամասնված է սահմանադրաիրավական այդ սկզբունքի կիրառման բովանդակությունը քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորման բնագավառում, որից բխում է ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի նորմերի գերակայող նշանակությունը, այդ թվում՝ նաեւ քաղաքացիական իրավունքների ու ազատությունների դատական պաշտպանության բնագավառում:

Սակայն «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի վիճարկվող նորմի եւ ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 14, 15 հոդվածների, ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 15, 16 հոդվածների նորմերի համադրումից ակնհայտ է անձի իրավունքների եւ ազատությունների դատական պաշտպանության իրարամերժ երաշխավորումը, մասնավորապես՝ պետական մարմնի իրավական ակտի բողոքարկման իրավունքի իրացման մասով: Այսպիսի դեպքերում, իրավական համակարգում առկա միմյանց հակասող նորմերը ոչ միայն չեն ապահովում հասարակական հարաբերությունների արդյունավետ կարգավորում, այլեւ սահմանափակում են ՆՏ Սահմանադրությամբ (18, 19 հոդվածներ) երաշխավորված անձի իրավունքների պաշտպանության իրավական հնարավորությունները, այդ թվում՝ դատական կարգով, արդյունքում չեն բխում ՆՏ միջազգային պարտավորություններից, հետեւաբար՝ նաեւ ՆՏ Սահմանադրության 43 հոդվածի (2-րդ մաս) պահանջներից:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասպրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետով, 102 հոդվածով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասպրանի Նանրապետության օրենքի 63, 64 եւ 68 հոդվածներով, Նայասպրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**:

1. «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի 2-րդ նախադասությունում ամրագրված դրույթը, համաձայն որի՝ հանձնաժողովի սահմանած սակագների մեծությունները դատական կարգով փոփոխման ենթակա չեն, համապատասխանում է Նայասպրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

2. «Նանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՆՏ օրենքի 12 հոդվածի 2-րդ նախադասությունում ամրագրված դրույթը, համաձայն որի՝ հանձնաժողովի սահմանած սակագների մեծությունները դատական կարգով բողոքարկման ենթակա չեն, ճանաչել Նայասպրանի Նանրապետության Սահմանադրության 18 (1-ին մաս) եւ 43 (2-րդ մաս) հոդվածներին հակասող եւ անվավեր:

3. Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրության 102 հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

16 հունվարի 2007 թվականի
ՍԴՈ-673